

ОСВІТА ДОРΟΣЛИХ В УКРАЇНІ

О.А. Предчук., здобувач вищої освіти групи МЕН 2/3

Анотація: В останні десятиліття кардинально змінився підхід до сприйняття інформації, а технічний розвиток забезпечив багаторазове зростання її обсягу. Освіта дорослих займає одну з основних ідей в системі розвитку та модернізації системи освіти загалом. Вона залучає до співпраці виробничий сектор та державу, є гарантом соціального захисту в галузі освіти, вирішує проблему самореалізації. В усьому світі створюються нові стратегії розвитку освіти дорослих.

Ключові слова: освіта, освітні програми, форми освіти, сприйняття інформації, навчання.

Сьогодення вимагає від сучасної людини усе нових навичок та професійних умінь. Наше життя змінюється так швидко, що фахівцю дуже складно тримати руку на пульсі нових технологічних вимог. Саме тому в останні роки інтенсифікація освітньої-інформаційної діяльності відбувається в межах загальної середньої, професійно-технічної, вищої та післядипломної освіти. Одним із напрямків державної політики є реалізація права людини на свободу освіти впродовж усіх років, залучення її до професійного та громадського життя шляхом надання необхідного рівня грамотності. Освіта є соціальною та духовною опорою життєдіяльності людини, фактором, що забезпечує національну безпеку держави, а також стабільність та розвиток суспільства. Розширення спектру освітніх програм для дорослих, є надзвичайно важливим процесом, що сприяє розвитку культури та економіки.

Освіта дорослих – це практика навчання і виховання дорослих, набуття ними актуальних навичок, умінь та знань, пов'язана з новим працевлаштуванням чи з іншою діяльністю. Вивченням освіти дорослих займається наука андрогогіка (від грец. andros – доросла людина; androgogge – керівництво, виховання). Це новий напрям знань про людину, який зберігає в собі результати всебічних досліджень процесу освіти дорослих на філософському, соціально-економічному, спеціально-педагогічному, соціально-психологічному рівнях. За останні десятиліття кардинально змінився підхід до сприйняття інформації, а технічний розвиток забезпечив багаторазове зростання її обсягу. Сьогодні, готуючи фахівців до професійної діяльності, не можливо забезпечити їх усіма необхідними

знаннями актуальними впродовж життя. Щорічно оновляється близько 5 % теоретичних і 20 % професійних знань. Навчання протягом життя в усьому світі, і особливо у розвинених країнах, стає усе більш важливою сферою освітніх послуг [1].

Існують три основні форми освіти: формальна, неформальна, інформальна. Формальна освіта – початкова, загальна середня освіта, середня професійна освіта, вища освіта, освіта після закінчення закладів загальної освіти кваліфікації й перепідготовка фахівців і керівників з вищою і середньою професійною освітою в інститутах, на факультетах і курсах підвищення кваліфікації й професійної перепідготовки.

Неформальна освіта – професійно спрямовані й загальнокультурні курси навчання в центрах освіти дорослих.

Інформальна освіта – індивідуальна пізнавальна діяльність, що супроводжує повсякденне життя, реалізується за рахунок власної активності індивідів в оточуючому культурно-освітньому середовищі їх спілкування, відвідування установ культури, подорожі, засоби масової інформації тощо [2].

Європейська Комісія об'єднала різні освітні ініціативи в єдину Програму навчання протягом життя (Lifelong Learning Programme). Стратегія зайнятості, визначає головні принципи політики розвитку life education (навчання протягом життя), звертаючи увагу на дефіцит робочої сили з відповідними навичками та заохочує здійснювати всебічні стратегії навчання для забезпечення громадян необхідними знаннями. Керівні принципи визначають необхідність збільшення інвестицій в людські ресурси, особливо через навчання дорослих підприємствами [3]. Стан розвитку освіти протягом життя постійно перебуває в центрі уваги різноманітних європейських інститутів. Зокрема, регулярно проводяться відповідні статистичні дослідження. В одному з останніх цільова група для отримання статистичних даних щодо навчання протягом життя включає людей у віці між 25 і 64 [4].

В Україні освіта протягом життя перебуває на етапі свого формування, оскільки не є врегульованим питання інтеграції позашкільної освіти в загальну

освітню систему країни, залишаються осторонь ключові проблеми забезпечення і контролю якості та визнання неформальної освіти. Не існує офіційної статистики освіти дорослих, відсутні спеціальні концепції та програми.

Навчання протягом життя займає головні позиції у світових освітніх процесах. Це питання є базовим у тенденції сучасного розвитку людства. Тому для України вкрай важливо найближчим часом вжити дієві заходи для подолання перешкод належного формування цієї сфери. Міністерство освіти і науки України пропонує для громадського обговорення проєкт закону «Про освіту дорослих». Основними цілями якого є:

- створити умови для розвитку освіти дорослих на принципах комплексного розуміння її суспільної цінності та значущості;
- визначити пріоритетні напрями освіти дорослих, які б, зокрема, забезпечили формування в дорослих осіб ключових навичок, рекомендованих Європейським Союзом для освіти впродовж життя;
- упорядкувати систему освіти дорослих;
- визначити основи співробітництва між державою, органами місцевого самоврядування та провайдерами освіти дорослих;
- закласти правові основи діяльності нових інституцій у сфері освіти дорослих [5].

Отже, навчання у продовж життя є надзвичайно важливим для розвитку суспільства. Це можливість пізнати світ глибше та розширити коло своїх можливостей. Освіта дорослих займає одну з основних ідей в системі розвитку та модернізації системи освіти загалом. Вона залучає до співпраці виробничий сектор та державу, є гарантом соціального захисту в галузі освіти, вирішує проблему самореалізації. У усьому світі створюються нові стратегії розвитку освіти дорослих. Для України вкрай важливою є проблема доступності змістовного інформаційного контенту, який дав б можливість ознайомлюватися з програмами фінансування, стажування, перекваліфікації, здобуття нових навичок для дорослого населення. Навчання протягом життя на національному рівні повинно бути визначене як повноправне освітнє поле з відповідною увагою

до контролю й перевірки якості та забезпеченням визнання різноманітних форм освіти.

Література

1. Левченко І. Освіта дорослих як наукова проблема. *Освіта дорослих: теорія, досвід, перспективи*: зб. наук. пр. / [редкол. Л.Б. Лук'янова (голова) та ін.]; Ін-т пед. освіти і освіти дорослих НАПН України. Київ; Ніжин: Видавець ПП Лисенко М.М., 2015, Вип. 2(11). С. 45–54.

2. Лук'янова Л. Розвиток освіти дорослих: сучасні реалії, тенденції і перспективи. *Концептуальні засади розвитку освіти дорослих: світовий досвід, українські реалії і перспективи*: зб. науко. ст. / [колектив авторів]; за ред. Кременя В.Г., Ничкало Н.Г.; укл. Аніщенко О.В., Лук'янова Л.Б. НАПН України. Київ; Ніжин: Видавець ТОВ «Видавництво «Знання України», 2018, Вип. 5. С. 21-30.

3. European Employment Strategy: сайт. URL: <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=101&langId=en>.

4. Quality Report on the European Union Labour Force Survey 2007: сайт. URL: http://epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_OFFPUB/KS-RA-09-015/EN/KS-RA...

5. Законопроект про освіту дорослих: основні положення 2020: офіційний веб-сайт. URL: <https://osvita.ua/vnz/76707/>

Annotation: «In recent decades, the approach to the perception of information has changed dramatically, and technical development has provided a multiple increase in its volume. Adult education is one of the main ideas in the system of development and modernization of the education system in general. It involves the production sector and the state, is a guarantor of social protection in education, solves the problem of self-realization. New strategies for the development of adult education are being developed all over the world.»

Key words: education, educational programs, forms of education, perception of information, training.

*Науковий керівник – Біліченко О. С., канд. екон. наук,
доцент кафедри економічної теорії і суспільних наук*